

MD-146

March-2019

B.A., Sem.-III

**CC-203 : Economics
(Economic Systems – I)
(Old Course)**

Time : 2:30 Hours]

[Max. Marks : 70

1. (A) આર્થિક પદ્ધતિનો અર્થ સમજાવી તેના લક્ષણો જણાવો. 14
- અથવા**
- સામંતશાહી પદ્ધતિનો ખ્યાલ વિસ્તૃત રીતે સમજાવો.
- (B) નીચેના વિધાનો સાચા છે કે ખોટાં તે જણાવો. 4
- (1) પરિવર્તનશીલતા એ આર્થિક પદ્ધતિનું મહત્વનું લક્ષણ છે.
- (2) આર્થિક પદ્ધતિ એ માનવસર્જીત છે ?
- (3) યુરોપના દેશોમાં સામંતશાહી પ્રથાનો અંત આવ્યા પછી વેપારવાદનો વિકાસ થયો હતો.
- (4) સામંતશાહી પ્રથામાં નાણાં વ્યવસ્થા દાખલ થઈ હતી.
2. (A) મૂડીવાદમાં ખાનગી મિલકત અને વારસાપ્રથાની સંસ્થાનું મહત્વ અને મર્યાદાઓ જણાવો. 14
- અથવા**
- મૂડીવાદમાં ગ્રાહકની સર્વોપરિતાનો ખ્યાલ સમજાવો.
- (B) આપેલા વિકલ્પમાંથી સાચો વિકલ્પ પસંદ કરો. 4
- (1) કઈ આર્થિક પદ્ધતિમાં ગ્રાહક સર્વોપરી હોય છે ?
- (A) સમાજવાદ (B) મૂડીવાદ
- (C) મિશ્ર અર્થતંત્ર (D) સામ્યવાદ
- (2) મૂડીવાદના વિકાસમાં સામ્રાજ્યવાદ એ કયો તબક્કો છે ?
- (A) આખરી (B) પ્રારંભનો
- (C) લાંબાગાળાનો (D) ટૂંકાગાળાનો
- (3) “બુદ્ધિપૂર્વક અને પદ્ધતિસર નફો મેળવવાની વૃત્તિ એટલે મૂડીવાદ” ____ આ વિધાન કોનું છે ?
- (A) જહોન સ્ટ્રેચી (B) મેક્સ વેબર
- (C) કાર્લ માર્ક્સ (D) જી.ડી.એચ. કોલ
- (4) મૂડીવાદી આર્થિક પદ્ધતિમાં કયા સંસ્થાને પાયાના સ્તંભ તરીકે ઓળખવામાં આવે છે ?
- (A) નફાના હેતુ (B) હરિફાઈ
- (C) ખાનગી મિલકત (D) નફો

3. (A) સમાજવાદની વ્યાખ્યાઓ સમજાવી તેની ખાસિયતો વર્ણવો. 14

અથવા

સામ્યવાદનો ઉદ્ભવ જણાવી સામ્યવાદની નિષ્ફળતાના કારણો ચર્ચો.

(B) આપેલા વિકલ્પમાંથી સાચો વિકલ્પ પસંદ કરો. 3

(1) સમાજવાદમાં ઉત્પાદનના સાધનોની માલિકી _____ ની હોય છે.

(A) વ્યક્તિ (B) ખાનગી

(C) સંયુક્ત વ્યક્તિ (D) સમાજ

(2) _____ ને વૈજ્ઞાનિક સમાજવાદના પિતા કહેવામાં આવે છે.

(A) પ્રો. ડિકિન્સન (B) પ્રો. પીગુ

(C) કાર્લ માર્ક્સ (D) લુકસ

(3) _____ આર્થિક પદ્ધતિમાં વર્ગ વિહીન સમાજરચના જોવા મળે છે.

(A) લોકશાહી (B) મિશ્ર અર્થતંત્ર

(C) સમાજવાદ (D) મૂડીવાદ

4. (A) ગાંધીજીના પાયાના આર્થિક વિચારો જણાવો. 14

અથવા

ગાંધીજીના ચંત્રોના ઉપયોગ અને ગ્રામ સ્વરાજ અંગેના વિચારો સમજાવો.

(B) આપેલા વિકલ્પમાંથી સાચો વિકલ્પ પસંદ કરો. 3

(1) રૅટિયો અને ખાદીએ ગાંધીજીની કઈ યોજનાનાં આધાર સ્તંભો હતા ?

(A) સ્વદેશી (B) સ્વાવલંબન

(C) સર્વોદય (D) આત્મ નિર્ભરતા

(2) _____ સાલમાં ગાંધીજીએ ચંત્રોના નાશની હિમાયત કરી હતી.

(A) 1941 (B) 1948

(C) 1908 (D) 1947

(3) ગાંધીજીએ રજૂ કરેલ વાલીપણના સિદ્ધાંતનું મૂળ _____ શ્લોકમાંથી મળ્યું હતું.

(A) ગીતા (B) ઈશોપનિષદ

(C) રામાયણ (D) મહાભારત

Seat No. : _____

MD-146

March-2019

B.A., Sem.-III

CC-203 : Economics (Economic Systems – I) (Old Course)

Time : 2:30 Hours]

[Max. Marks : 70

1. (A) Explain the meaning of the economic system and its characteristics. 14

OR

Explain the concept of feudalism in a broader way.

- (B) State whether the following statements are true or false : 4
- (1) Transformation is the main characteristic of economic system.
 - (2) The economic system is man-made.
 - (3) After the end of feudalism in European Countries, Mercantilism was developed.
 - (4) Finance system was introduced in Feudalism.

2. (A) Explain the importance and limitation of the institution of private property and inheritance in capitalism. 14

OR

Explain the concept of customer's supremacy in capitalism.

- (B) Choose the correct one from the given alternatives : 4
- (1) In which Economic system the customer is supreme ?
 - (a) Socialism
 - (b) Capitalism
 - (c) Mixed Economy
 - (d) Communism
 - (2) What is the stage of imperialism in the development of capitalism ?
 - (a) Final phase
 - (b) Inception
 - (c) Long term
 - (d) Short term phase
 - (3) Instinct of getting intellectual and systematic profit means capitalism. – Who said this ?
 - (a) John Strachey
 - (b) Max Weber
 - (c) Karl Marx
 - (d) G.D.H. Call
 - (4) What is called foundation pillar of capitalist economic system ?
 - (a) Profit motive
 - (b) Competition
 - (c) Private property
 - (d) Profit

3. (A) Explain the definitions of socialism and state its characteristics. **14**

OR

State the origin of communism and discuss the causes of failure of communism.

- (B) Choose correct answer : **3**

(1) In socialism ownership of the production equipment is _____.

- (a) Individual (b) Private
(c) Joint owners (d) Society

(2) _____ is called the father of scientific socialism.

- (a) Prof. Dickinson (b) Prof. Pigou
(c) Karl Marx (d) Prof. Look

(3) Classless society formation is seen in _____ Economic system

- (a) Democracy (b) Mixed economy
(c) Socialism (d) Capitalism

4. (A) State the basic economic thoughts of Gandhiji. **14**

OR

Explain Gandhiji's thought on use of machines and Gram Swaraj.

- (B) Choose the appropriate option from below : **3**

(1) "Rentiyo and Khadi" were the pillars of which of the Gandhian planning ?

- (a) Indigenous (b) Self dependence
(c) Sarvodaya (d) Self-reliance

(2) Gandhiji recommended the destruction of the machines in _____

- (a) 1941 (b) 1948
(c) 1908 (d) 1947

(3) The root of Gandhiji's principle of Trusteeship was found in _____ Shlok.

- (a) Gita (b) Isopanishad
(c) Ramayana (d) Mahabharat

MD-146

March-2019

B.A., Sem.-III

CC-203 : Economics

(Economic Development & Economic System – I)

(New Course)

Time : 2:30 Hours]

[Max. Marks : 70

1. (A) આર્થિક વિકાસના નિર્દેશકો તેની મર્યાદાઓ સહિત સમજાવો. 14

અથવા

આર્થિક વૃદ્ધિ અને આર્થિક વિકાસના ખ્યાલ સમજાવી, વૃદ્ધિ અને વિકાસ વચ્ચેનો તફાવત સમજાવો.

- (B) આપેલા વિકલ્પમાંથી સાચો વિકલ્પ પસંદ કરો. 4

(1) કયા અર્થશાસ્ત્રીના મતે આર્થિક વિકાસ એ બહુમુખી પ્રક્રિયા છે ?

- (A) માઈકલ પી. ટોડેરો (B) પ્રો. મેચલપ
(C) શુમ્પીટર (D) પ્રો. વિલિયમ્સ

(2) આર્થિક વૃદ્ધિનો ખ્યાલ કયા દેશો સાથે સંકળાયેલો છે ?

- (A) પછાત (B) વિકસિત
(C) વિકસતા (D) એકપણ નહીં

(3) જીવનની ભૌતિક ગુણવત્તાનો આંક કોણે રજૂ કર્યો હતો ?

- (A) માર્શલ (B) કેઈન્સ
(C) ડેવિસ મોરિસ (D) એડમ સ્મિથ

(4) આર્થિક વૃદ્ધિ માટે મુખ્યત્વે કયું પરિબલ જવાબદાર છે ?

- (A) પરિમાણાત્મક (B) ગુણાત્મક
(C) સામાજિક (D) પરિમાણાત્મક અને ગુણાત્મક

2. (A) સમતોલ વિકાસનો અર્થ આપી તેની તરફેણ અને વિરુદ્ધની દલીલો સમજાવો. 14

અથવા

હર્ષમેનનો અસમતુલિત વિકાસનો સિદ્ધાંત સમજાવો.

- (B) નીચેનામાંથી યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ખાલીજગ્યા પૂરો. 4
- (1) અસમતોલ વિકાસના માર્ગમાં _____ એ મોટામાં મોટી મર્યાદા છે.
 (A) બેકારી (B) ગરીબી
 (C) કુગાવાનું દબાણ (D) આવકની અસમાનતા
- (2) “પ્રારંભિક શક્તિશાળી પ્રયાસ” નો સિદ્ધાંત _____ એ આપ્યો હતો.
 (A) પ્રો. નર્કસ (B) પ્રો. રોડાન
 (C) હર્ષમેન (D) આર્થર લેવિસ
- (3) નીચેનામાંથી _____ ઉદ્યોગની બેકવર્ડ અને ફોરવર્ડ અસર સૌથી વધુ છે.
 (A) લોખંડ પોલાદ (B) સિમેન્ટ
 (C) કાપડ (D) રસાયણ
- (4) પ્રો. હર્ષમેનના મતે સૌપ્રથમ _____ પ્રોજેક્ટ પ્રથમ પસંદ કરવા જોઈએ.
 (A) બેકવર્ડ અસર વધુ હોય તે (B) કુલ અસર વધુ હોય તે
 (C) ફોરવર્ડ અસર વધુ હોય તે (D) બંને અસર સરખી હોય તે
3. (A) માનવ વિકાસ આંકનો અર્થ સમજાવી તેના ઘટકો અને તેનું મહત્વ સમજાવો. 14
અથવા
 નીચેના ખ્યાલો સમજાવો.
 (1) માનવ ગરીબી આંક HPI-1 અને HPI-2.
 (2) જાતિ સંબંધિત શક્તિનો માપદંડ (GEM).
- (B) નીચેના વિધાનો સાચા છે કે ખોટા તે જણાવો. 3
 (1) વિકસિત દેશોના સંદર્ભમાં HPI-2 નિર્દેશાંક રજૂ થયો છે.
 (2) માનવ વિકાસ આંક (HDI) ના ત્રણ ઘટકો છે.
 (3) GDIને જાતિ સંબંધિત વિકાસ આંક તરીકે ઓળખવામાં આવે છે.
4. (A) વહીવટ અને સંચાલનનો ખ્યાલ સમજાવી બંને વચ્ચેનો તફાવત લખો. 14
અથવા
 પારદર્શિતા કોને કહેવાય ? પારદર્શિતા અને ભ્રષ્ટાચાર સાથેનો સંબંધ જણાવો.
- (B) નીચેના વિધાનો સાચા છે કે ખોટા તે જણાવો. 3
 (1) વહીવટનો ખ્યાલ રાજકીય છે.
 (2) સંચાલનનો ખ્યાલ બિન આર્થિક બાબતો સાથે સંકળાયેલો છે.
 (3) પારદર્શિતા હોય ત્યાં ભ્રષ્ટાચાર હોઈ શકે નહીં.

Seat No. : _____

MD-146

March-2019

B.A., Sem.-III

CC-203 : Economics

(Economic Development & Economic System – I) (New Course)

Time : 2:30 Hours]

[Max. Marks : 70

1. (A) Explain the indicators of economic development with its limitations. 14

OR

Explain the concepts of economic growth and economic development. Explain the difference between growth and development.

- (B) Choose the correct option : 4

(1) According to whom economic development is a multi dimensional process ?

- (a) Michael P. Toderro (b) Prof. Macthlup
(c) Schumpeter (d) Prof. Williams

(2) With which countries is the concept of Economic growth associated ?

- (a) Backward (b) Developed
(c) Developing (d) None of these

(3) Who presented the physical quality of life ?

- (a) Marshall (b) Keynes
(c) Davis Morris (d) Adam Smith

(4) What factors are mainly responsible for economic growth ?

- (a) Dimensional (b) Qualitative
(c) Social (d) Dimensional and qualitative

2. (A) Give the meaning of Balanced development and explain the arguments in favour of and against it. 14

OR

Explain the principle of Harshman's unbalanced development.

- (B) Select the appropriate option from the below and fill the vacant space : 4
- (1) _____ is the biggest barrier in the path of unbalanced development.
- (a) Unemployment (b) Poverty
(c) Inflation pressure (d) Inequality of income
- (2) _____ gave the principle of “Big Push Strategy”.
- (a) Prof. Narkse (b) Prof. Rodan
(c) Harshman (d) Arthur Lewis
- (3) _____ industry has highest backward and forward effect.
- (a) Iron-steel (b) Cement
(c) Cloth (d) Chemicals
- (4) According to Prof. Harshman project _____ should be selected first.
- (a) having higher backward effect
(b) having higher total effect
(c) having higher forward effect
(d) having both the effects equality

3. (A) Explain the meaning of human development and its components and explain its significance. 14

OR

Explain the following concepts :

- (1) Human Poverty Index – HPI-1 and HPI-2
(2) Gender Empowerment Measure (GEM)
- (B) State whether the following statements are true or false : 3
- (1) HPI-2 indicator has been presented for developed countries.
(2) There are three elements of Human Development Index.
(3) GDI is known as Gender Development Index.

4. (A) Explain the concept of administration and management and write the difference between the two. 14

OR

What is called transparency ? Explain the relationship of transparency and corruption.

- (B) State whether the following statements are true or false : 3
- (1) The concept of Governance is political.
(2) The concept of management is associated with non-economic matters.
(3) There will be no corruption, where there is transparency.